משנה · סדר זרעים

משנה שביעית

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

משנה שביעית

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/משנה-שביעית/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161024 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 4
פרק ג 6
פרק ד 7
פרק ה 8
פרק ו 9
פרק ז 10
פרק ח 11
פרק ט 12
פרק י 13

פרק א

א עַד אֵימָתַי חוֹרְשִׁין בִּשְׁדֵה הָאִילָן עֶרֶב שְׁבִיעִית. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, כָּל זְמַן שֶׁהוּא יָפֶה לַפֵּרִי. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, עַד הָעֲצֶרֶת. וּקְרוֹבִין דִּבְרֵי אֵלּוּ לִהְיוֹת כְּדִבְרֵי אֵלּוּ:

ב אֵיזֶהוּ שְׂדֵה הָאִילָן, כָּל שֶׁלִּשָּׁה אִילָנוֹת לְבֵית סְאָה, אִם רְאוּיִין לַעֲשׂוֹת כְּכַר דְּבֵלָה שֶׁל שִׁשִּׁים מָנֶה בְּאִיטַלְקִי, חוֹרְשִׁים כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן. פָּחוֹת מִכָּאן, אֵין חוֹרְשִׁין לָהֶן אֶלָּא מִלְּאֹ הָאוֹרֶה וְסַלּוֹ חוּצָה לוֹ:

ג אֶחָד אִילַן סָרָק וְאֶחָד אִילַן מַאֲכָל, רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ הֵם תְּאֵנִים. אִם רְאוּיִם לַעֲשׂוֹת כְּכַר דְּבֵלָה שֶׁל שִׁשִּׁים מָנֶה בְּאִיטַלְקִי, חוֹרְשִׁים כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן. פָּחוֹת מִכָּאן, אֵין חוֹרְשִׁים לָהֶם אֶלָּא לְצָרְכָּן:

ד הָיָה אֶחָד עוֹשֶׂה כְּכַר דְּבֵלָה וּשְׁנַיִם אֵין עוֹשִׂין, אוֹ שְׁנַיִם עוֹשִׂין וְאֶחָד אֵינוֹ עוֹשֶׂה, אֵין חוֹרְשִׁין לָהֶם אֶלָּא לְצָרְכָּן, עַד שֶׁיִּהְיוּ מִשְׁלֹשָׁה וְעַד תִּשְׁעָה. הָיוּ עֲשָׂרָה, מֵעֲשָׂרָה וּלְמַעְלָה, בֵּין עוֹשִׂין בֵּין שֶׁאֵינָן עוֹשִׂין, חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן. שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לד) בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבֹּת. אֵין צָרִיךְ לוֹמַר חָרִישׁ וְקָצִיר שֶׁל שְׁבִיעִית, אֶלָּא חָרִישׁ שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית שֶׁהוּא נִכְנָס בַּשְּׁבִיעִית, וְקָצִיר שֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁהוּא יוֹצֵא לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר, מָה חָרִישׁ רְשׁוּת, אַף קָצִיר רְשׁוּת, יָצָא קָצִיר הָעֹמֶר:

ה שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת שֶׁל שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים, הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין, וְחוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן. וְכַמָּה יְהֵא בֵּינֵיהֶם, רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא הַבָּקָר עוֹבֵר בְּכֻלָּיו:

ו עֶשֶׂר נְטִיעוֹת מְפֻזָּרוֹת בְּתוֹךְ בֵּית סְאָה, חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן, עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. הָיוּ עֲשׂוּיוֹת שׁוּרָה וּמַקִּפוֹת עֲטָרָה, אֵין חוֹרְשִׁין לָהֶם אֶלָּא לְצָרְכָּן:

ז הַנְּטִיעוֹת וְהַדְּלוּעִים, מִצְטָרְפִין לְתוֹךְ בֵּית סְאָה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, כָּל עֶשְׂרָה דְלוּעִים לְבֵית סְאָה, חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה:

ח עַד אֵימָתַי נִקְרָאוּ נְטִיעוֹת. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר, עַד שֶׁיְּחֹלּוּ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, בַּת שֶׁבַע שָׁנִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, נְטִיעָה כִשְׁמָהּ. אִילָן שֶׁנִּגְמַם וְהוֹצִיא חֲלִיפִין, מִטָּפַח וּלְמַטָּה כִּנְטִיעָה, מִטָּפַח וּלְמַעְלָה, כְּאִילָן, דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן:

פרק ב

א עַד אֵימָתַי חוֹרְשִׁין בִּשְׁדֵה הַלָּבָן עֶרֶב שְׁבִיעִית. עַד שֶׁתִּכְלֶה הַלֵּחָה, כָּל זְמַן שֶׁבְּנֵי אָדָם חוֹרְשִׁים לִטַּע בַּמַּקְשָׁאוֹת וּבַמַּדְלָעוֹת. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, נָתַתָּ תּוֹרַת כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּיָדוֹ, אֶלָּא בִּשְׁדֵה הַלָּבָן עַד הַפֶּסַח, וּבִשְׁדֵה הָאִילָן עַד עֲצֶרֶת:

ב מְזַבְּלִין וּמְעַדְּרִין בַּמַּקְשָׁאוֹת וּבַמַּדְלָעוֹת עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְכֵן בְּבֵית הַשְּׁלָחִין. מְיַבְּלִין, מְפָרְקִין, מְאַבְּקִין, מְעַשְּׁנִין, עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אַף נוֹטֵל הוּא אֶת הָעֶלֶה מִן הָאֶשְׁכּוֹל בַּשְּׁבִיעִית:

ג מְסַקְּלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. מְקַרְסְמִין, מְזָרְדִין, מְפַסְּלִין, עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, כְּזֵרוּדָה וּכְפִסּוּלָהּ שֶׁל חֲמִשִּׁית, כָּךְ שֶׁל שִׁשִּׁית. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, כָּל זְמַן שֶׁאֲנִי רַשַּׁאי בַּעֲבוֹדַת הָאִילָן, רַשַּׁאי אֲנִי בִּפְסוּלוֹ:

ד מְזַהֲמִין אֶת הַנִּטְיעוֹת, וְכוֹרְכִין אוֹתָן, וְקוֹטְמִין אוֹתָן, וְעוֹשִׂין לָהֶן בָּתִּים, וּמַשְׁקִין אוֹתָן, עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר צָדוֹק אוֹמֵר, אַף מַשְׁקֶה הוּא אֶת הַנּוֹף בַּשְּׁבִיעִית, אֲבָל לֹא אֶת הָעִקָּר:

ה סָכִין אֶת הַפִּגִּים וּמְנַקְּבִים אוֹתָם, עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. פִּגֵּי עֶרֶב שְׁבִיעִית שֶׁנִּנְטְעוּ לַשְּׁבִיעִית, וְשֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁיָּצְאוּ לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, לֹא סָכִין וְלֹא מְנַקְּבִין אוֹתָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לָסוּךְ, אֵינָן סָכִין, מִפְּנֵי שֶׁהִיא עֲבוֹדָה. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לָסוּךְ, סָכִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר בָּאִילָן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא רַשַּׁאי בַּעֲבוֹדַת הָאִילָן:

ו אֵין נוֹטְעִין וְאֵין מַבְרִיכִין וְאֵין מַרְכִּיבִין עֶרֶב שְׁבִיעִית פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְאִם נָטַע אוֹ הִבְרִיךְ אוֹ הִרְכִּיב, יַעֲקוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כָּל הַרְכָּבָה שֶׁאֵינָהּ קוֹלֶטֶת לִשְׁלֹשָׁה יָמִים, שׁוּב אֵינָהּ קוֹלֶטֶת. רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים, לִשְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת:

ז הָאֹרֶז וְהַדֹּחַן וְהַפְּרָגִין וְהַשֻּׁמְשְׁמִין שֶׁהִשְׁרִישׁוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מִתְעַשְּׂרִין לְשֶׁעָבַר, וּמֻתָּרִין בַּשְּׁבִיעִית. וְאִם לָאו, אֲסוּרִין בַּשְּׁבִיעִית, וּמִתְעַשְּׂרִין לְשָׁנָה הַבָּאָה:

ח רַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁזוּרִי אוֹמֵר, פּוֹל הַמִּצְרִי שֶׁזָּרְעוֹ לְזֶרַע בַּתְּחִלָּה, כַּיּוֹצֵא בָהֶן. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֲפוּנִין הַגַּמְלוֹנִין, כַּיּוֹצֵא בָהֶן. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, אֲפוּנִין הַגַּמְלוֹנִין, מִשֶּׁתִּרְמְלוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה:

ט הַבְּצָלִים הַסָּרִיסִים, וּפוֹל הַמִּצְרִי, שֶׁמָּנַע מֵהֶם מַיִם שְׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מִתְעַשְּׂרִין לְשֶׁעָבַר, וּמֻתָּרִים בַּשְּׁבִיעִית, וְאִם לָאו, אֲסוּרִים בַּשְּׁבִיעִית, וּמִתְעַשְּׂרִין לְשָׁנָה הַבָּאָה. וְשֶׁל בַּעַל שֶׁמָּנַע מֵהֶם מַיִם שְׁתֵּי עוֹנוֹת, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, שְׁלֹשׁ:

י הַדְּלוּעִין שֶׁקִּיְּמָן לְזֶרַע, אִם הִקְשׁוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִפְסְלוּ מֵאֹכֶל אָדָם, מֻתָּר לְקַיְּמָן בַּשְּׁבִיעִית. וְאִם לָאו, אָסוּר לְקַיְּמָן בַּשְּׁבִיעִית. הַתְּמָרוֹת שֶׁלָּהֶם, אֲסוּרוֹת בַּשְּׁבִיעִית. וּמַרְבִּיצִין בְּעָפָר לָבָן, דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹסֵר. מְמָרְסִין בָּאֹרֶז בַּשְּׁבִיעִית, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֲבָל אֵין מְכַסְּחִין:

פרק ג

א מֵאֵימָתַי מוֹצִיאִין זְבָלִים לְאַשְׁפַּתּוֹת. מִשֶּׁיִּפְסְקוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מִשֶּׁיִּבַּשׁ הַמָּתוֹק. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, מִשֶּׁיִּקָּשֵׁר:

ב עַד כַּמָּה מְזַבְּלִין, עַד שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ אַשְׁפַּתּוֹת לְבֵית סְאָה שֶׁל עֶשֶׂר עֶשֶׂר מַשְׁפֵּלוֹת שֶׁל לֶתֶךְ לֶתֶךְ. מוֹסִיפִין עַל הַמַּשְׁפֵּלוֹת, וְאֵין מוֹסִיפִין עַל הָאַשְׁפַּתּוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אַף עַל הָאַשְׁפַּתּוֹת:

ג עוֹשֶׂה אָדָם אֶת שָׂדֵהוּ שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ אַשְׁפַּתּוֹת לְבֵית סְאָה. יָתֵר מִכָּאן, מַחֲצִיב, דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין, עַד שֶׁיַּעֲמִיק שְׁלֹשָׁה, אוֹ עַד שֶׁיְּגַבִּיהַּ שְׁלֹשָׁה. עוֹשֶׂה אָדָם אֶת זְבָלוֹ אוֹצָר. רַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר, עַד שֶׁיַּעֲמִיק שְׁלֹשָׁה, אוֹ עַד שֶׁיְּגַבִּיהַּ שְׁלֹשָׁה. הָיָה לוֹ דָּבָר מֵעָט, מוֹסִיף עָלָיו וְהוֹלֵךְ. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹסֵר, עַד שֶׁיַּעֲמִיק שְׁלֹשָׁה, אוֹ עַד שֶׁיְּגַבִּיהַּ שְׁלֹשָׁה, אוֹ עַד שֶׁיִּתֵּן עַל הַסָּלַע:

ד הַמְדַיֵּר אֶת שָׂדֵהוּ, עוֹשֶׂה סַהַר לְבֵית סָאתַיִם, עוֹקֵר שָׁלֹשׁ רוּחוֹת וּמַנִּיחַ אֶת הָאֶמְצָעִית. נִמְצָא מְדַיֵּר בֵּית אַרְבַּעַת סְאִין, מְשַׁיֵּר מִמֶּנָּה מִקְצָת, מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן, וּמוֹצִיא מִן הַסַּהַר וְנוֹתֵן לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ כְּדֶרֶךְ הַמְזַבְּלִין:

ה לֹא יִפְתַּח אָדָם מַחְצֵב בַּתְּחִלָּה לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ, עַד שֶׁיִּהְיוּ בוֹ שָׁלֹשׁ מוּרְבִּיּוֹת, שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ עַל רוּם שָׁלֹשׁ, שִׁעוּרָן עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע אַמּוֹת:

ו גֶּדֶר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֶשֶׂר אַמּוֹת שֶׁל מַשְׁאוֹי שְׁנַיִם שְׁנַיִם, הֲרֵי אֵלּוּ יִנָּטְלוּ. שִׁעוּר גֶּדֶר, עֶשְׂרָה טְפָחִים. פְּחוֹת מִיכָּן, מְחַצֵּב וְגוֹמְמוֹ עַד פָּחוֹת מֵהָאָרֶץ טָפַח. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ, אֲבָל מִתּוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ, מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה, יִטֹּל. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בִּזְמַן שֶׁלֹּא הִתְחִיל בּוֹ מֵעֶרֶב שְׁבִיעִית. אֲבָל אִם הִתְחִיל בּוֹ מֵעֶרֶב שְׁבִיעִית, מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה, נוֹטֵל:

ז אֲבָנִים שֶׁזִּעְזְעָתַן הַמַּחֲרֵשָׁה, אוֹ שֶׁהָיוּ מְכֻסּוֹת וְנִתְגַּלּוּ, אִם יֵשׁ בָּהֶם שְׁתַּיִם שֶׁל מַשְׁאוֹי שְׁנַיִם שְׁנַיִם, הֲרֵי אֵלּוּ יִנָּטְלוּ. הַמְסַקֵּל אֶת שָׂדֵהוּ, נוֹטֵל אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת, וּמַנִּיחַ אֶת הַנּוֹגְעוֹת בָּאָרֶץ. וְכֵן גַּרְגֵּר שֶׁל צְרוֹרוֹת אוֹ גַּל שֶׁל אֲבָנִים, נוֹטֵל אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת, וּמַנִּיחַ אֶת הַנּוֹגְעוֹת בָּאָרֶץ. אִם יֶשׁ תַּחְתֵּיהֶן סֶלַע אוֹ קַשׁ, הֲרֵי אֵלּוּ יִנָּטְלוּ:

ח אֵין בּוֹנִין מְדֻרֵגוֹת עַל פִּי הַגֵּאָיוֹת עֶרֶב שְׁבִיעִית מִשֶּׁפָּסְקוּ הַגְּשָׁמִים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְתַקְּנָן לַשְּׁבִיעִית. אֲבָל בּוֹנֶה הוּא בַּשְּׁבִיעִית מִשֶּׁפָּסְקוּ גְּשָׁמִים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְתַקְּנָן לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. וְלֹא יִסְמֹךְ בְּעָפָר, אֲבָל עוֹשֶׂה הוּא חִיץ. כָּל אֶבֶן שֶׁהוּא יָכוֹל לִפְשֹׁט אֶת יָדוֹ וְלִטְלָהּ, הֲרֵי זוֹ תִּנָּטֵל:

ט אַבְנֵי כָתֵף, בָּאוֹת מִכָּל מָקוֹם. וְהַקַּבְלָן, מֵבִיא מִכָּל מָקוֹם. וְאֵלּוּ הֵם אַבְנֵי כָתֵף, כָּל שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִנָּטֵל בְּאַחַת יָד, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אַבְנֵי כָתֵף כִּשְׁמָן, כָּל שֶׁהֵן נִטָּלוֹת שְׁתַּיִם שָׁלֹשׁ עַל הַכָּתֵף׃

י הַבּוֹנֶה גָּדֵר בֵּינוֹ וּבֵין רְשׁוּת הָרַבִּים, מֵתֵר לְהַעֲמִיק עַד הַסֶּלַע. מַה יַּעֲשֶׂה בֶּעָפָר, צוֹבְרוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּמְתַקְּנוֹ, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, כְּדֶרֶךְ שֶׁאֵין מְקַלְקְלִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, כָּךְ לֹא יְתַקֵּנוּ. מַה יַּעֲשֶׂה בֶּעָפָר, צוֹבְרוֹ בְּתוֹךְ שְׁדֵהוּ כְּדֶרֶךְ הַמְזַבְּלִין. וְכֵן הַחוֹפֵר בּוֹר וְשִׁיחַ וּמְעָרָה׃

פרק ד

א בְּרֹאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים, מְלַקֵּט אָדָם עֵצִים וַאֲבָנִים וַעֲשָׂבִים מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ, כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא מְלַקֵּט מִתּוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ, אֶת הַגֵּס הַגֵּס. מִשֶּׁרַבּוּ עוֹבְרֵי עֲבֵרָה, הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא זֶה מְלַקֵּט מִתּוֹךְ שֶׁל זֶה, וְזֶה מְלַקֵּט מִתּוֹךְ שֶׁל זֶה, שֶׁלֹּא בְטוֹבָה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁיְּקַצֵּץ לָהֶם מְזוֹנוֹת׃

ב שָׂדֶה שֶׁנִּתְקַוְּצָה, תִּזָּרַע בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. שֶׁנִּטַּיְּבָה אוֹ שֶׁנִּדַּיְּרָה, לֹא תִזָּרַע בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. שָׂדֶה שֶׁנִּטַּיְּבָה, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, אֵין אוֹכְלִין פֵּרוֹתֶיהָ בַּשְּׁבִיעִית, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, אוֹכְלִין. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, אֵין אוֹכְלִין פֵּרוֹת שְׁבִיעִית בְּטוֹבָה, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, אוֹכְלִין בְּטוֹבָה וְשֶׁלֹּא בְטוֹבָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, חִלּוּף הַדְּבָרִים, זוֹ מַקֵּלִי בֵית שַׁמַּאי וּמֵחֲמִרֵי בֵית הִלֵּל׃

ג חוֹכְרִין נִירִין מִן הַנָּכְרִים בַּשְּׁבִיעִית, אֲבָל לֹא מִיִּשְׂרָאֵל. וּמַחֲזִיקִין יְדֵי נָכְרִים בַּשְּׁבִיעִית, אֲבָל לֹא יְדֵי יִשְׂרָאֵל. וְשׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹמָן, מִפְּנֵי דַרְכֵי שָׁלוֹם׃

ד הַמַּדֵּל בַּזֵּיתִים, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, יָגוֹם. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, יְשָׁרֵשׁ. וּמוֹדִים בְּמַחֲלִיק, עַד שֶׁיָּגוֹם. אֵיזֶה הוּא הַמַּדֵּל, אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם. הַמַּחֲלִיק, שְׁלֹשָׁה, זֶה בְצַד זֶה. בַּמֶּה דְבָרִים אֲמוּרִים, מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ, אֲבָל מִתּוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ, אַף הַמַּחֲלִיק, יְשָׁרֵשׁ׃

ה הַמַּבְקִיעַ בַּזַּיִת, לֹא יְחַפֶּהוּ בֶּעָפָר, אֲבָל מְכַסֶּה הוּא בַּאֲבָנִים אוֹ בְקַשׁ. הַקּוֹצֵץ קוֹרוֹת שִׂקְמָה, לֹא יְחַפֶּהוּ בֶּעָפָר, אֲבָל מְכַסֶּה הוּא בַּאֲבָנִים אוֹ בְקַשׁ. אֵין קוֹצְצִין בְּתוּלַת שִׂקְמָה בַּשְּׁבִיעִית, מִפְּנֵי שֶׁהִיא עֲבוֹדָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כִּדַרְכָּהּ, אָסוּר, אֶלָּא אוֹ מַגְבִּיהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, אוֹ גּוֹמֵם מֵעַל הָאָרֶץ׃

ו הַמְזַנֵּב בִּגְפָנִים וְהַקּוֹצֵץ קָנִים, רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר, יַרְחִיק טֶפַח. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, קוֹצֵץ כְּדַרְכּוֹ, בַּקָּרְדֹּם אוֹ בַמַּגָּל, וּבַמְּגֵרָה, וּבְכָל מַה שֶּׁיִּרְצֶה. אִילָן שֶׁנִּפְשַׁח, קוֹשְׁרִין אוֹתוֹ בַּשְּׁבִיעִית, לֹא שֶׁיַּעֲלֶה, אֶלָּא שֶׁלֹּא יוֹסִיף׃

ז מֵאֵימָתַי אוֹכְלִין פֵּרוֹת הָאִילָן בַּשְּׁבִיעִית, הַפַּגִּים מִשֶּׁיְזָרִיחוּ, אוֹכֵל בָּהֶם פִּתּוֹ בַּשָּׁדֶה. בִּחֲלוּ, כּוֹנֵס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. וְכֵן כַּיּוֹצֵא בָהֶם בְּשֶׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ, חַיָּב בַּמַּעֲשְׂרוֹת:

ח הַבֹּסֶר, מִשֶּׁהֶבִיא מַיִם, אוֹכֵל בּוֹ פִּתּוֹ בַּשָּׁדֶה. הִבְאִישׁ, כּוֹנֵס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. וְכֵן כַּיּוֹצֵא בּוֹ בְּשֶׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ, חַיָּב בְּמַעֲשְׂרוֹת:

ט זֵיתִים, מִשֶּׁיַּכְנִיסוּ רְבִיעִית לִסְאָה, פּוֹצֵעַ וְאוֹכֵל בַּשָּׁדֶה. הִכְנִיסוּ חֲצִי לֹג, כּוֹתֵשׁ וְסָךְ בַּשָּׁדֶה. הִכְנִיסוּ שְׁלִישׁ, כּוֹתֵשׁ בַּשָּׁדֶה וְכוֹנֵס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. וְכֵן כַּיּוֹצֵא בָהֶם בְּשֶׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ, חַיָּבִים בְּמַעֲשְׂרוֹת. וּשְׁאָר כָּל פֵּרוֹת הָאִילָן, כְּעוֹנָתָן לְמַעֲשְׂרוֹת, כֵּן עוֹנָתָן לַשְּׁבִיעִית:

י מֵאֵימָתַי אֵין קוֹצְצִין אֶת הָאִילָן בַּשְּׁבִיעִית. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, כָּל הָאִילָן מִשֶּׁיּוֹצִיא. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, הֶחָרוּבִין מִשֶּׁיִּשְׁלְשְׁלוּ, וְהַגְּפָנִים מִשֶּׁיְּגָרְעוּ, וְהַזֵּיתִים מִשֶּׁיְּנַצּוּ, וּשְׁאָר כָּל אִילָן מִשֶּׁיּוֹצִיא. וְכָל הָאִילָן, כֵּיוָן שֶׁבָּא לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת, מֻתָּר לְקַצְּצוֹ. כַּמָּה יְהֵא בַזַּיִת וְלֹא יְקַצֶּנּוּ, רֹבַע. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, הַכֹּל לְפִי הַזַּיִת:

פרק ה

א בְּנוֹת שׁוּחַ, שְׁבִיעִית שֶׁלָּהֶן, שְׁנִיָּה, שֶׁהֵן עוֹשׂוֹת לְשֶׁלֹּשׁ שָׁנִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הַפַּרְסָאוֹת, שְׁבִיעִית שֶׁלָּהֶן, מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, שֶׁהֵן עוֹשׂוֹת לִשְׁתֵּי שָׁנִים. אָמְרוּ לוֹ, לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בְּנוֹת שׁוּחַ:

ב הַטּוֹמֵן אֶת הַלּוּף בַּשְּׁבִיעִית, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, לֹא יִפְחֹת מִסְּאתַיִם, עַד גֹּבַהּ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, וְטָפַח עָפָר עַל גַּבָּיו. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, לֹא יִפְחֹת מֵאַרְבַּעַת קַבִּים, עַד גֹּבַהּ טֶפַח, וְטָפַח עָפָר עַל גַּבָּיו. וְטוֹמְנוֹ בִּמְקוֹם דְּרִיסַת אָדָם:

ג לוּף שֶׁעָבְרָה עָלָיו שְׁבִיעִית, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם לָקְטוּ הָעֲנִיִּים אֶת עָלָיו, לָקְטוּ. וְאִם לָאו, יַעֲשֶׂה חֶשְׁבּוֹן עִם הָעֲנִיִּים. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, אִם לָקְטוּ הָעֲנִיִּים אֶת עָלָיו, לָקְטוּ. וְאִם לָאו, אֵין לָעֲנִיִּים עָלָיו חֶשְׁבּוֹן:

ד לוּף שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית שֶׁנִּכְנַס לַשְּׁבִיעִית, וְכֵן בְּצָלִים הַקֵּיצוֹנִים, וְכֵן פּוּאָה שֶׁל עִדִּית, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, עוֹקְרִין אוֹתָן בְּמַאֲרוּפוֹת שֶׁל עֵץ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, בְּקַרְדֳּמוֹת שֶׁל מַתָּכוֹת. וּמוֹדִים בְּפוּאָה שֶׁל צְלָעוֹת, שֶׁעוֹקְרִין אוֹתָהּ בְּקַרְדֳּמוֹת שֶׁל מַתָּכוֹת:

ה מֵאֵימָתַי מֻתָּר אָדָם לִקַּח לוּף בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מִיָּד. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, מִשֶּׁיִּרְבֶּה הֶחָדָשׁ:

ו אֵלּוּ כֵלִים שֶׁאֵין הָאֻמָּן רַשַּׁאי לְמָכְרָם בַּשְּׁבִיעִית, מַחֲרֵשָׁה וְכָל כֵּלֶיהָ, הָעוֹל, וְהַמְּזֶרֶה, וְהַדֶּקֶר. אֲבָל מוֹכֵר הוּא מַגַּל יָד וּמַגַּל קָצִיר, וַעֲגָלָה וְכָל כֵּלֶיהָ. זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁמְּלַאכְתּוֹ מְיֻחֶדֶת לַעֲבֵרָה, אָסוּר. לְאִסּוּר וּלְהֶתֵּר, מֻתָּר:

ז הַיּוֹצֵר, מוֹכֵר חֲמִשָּׁה כַּדֵּי שֶׁמֶן וַחֲמִשָּׁה עָשָׂר כַּדֵּי יַיִן, שֶׁכֵּן דַּרְכּוֹ לְהָבִיא מִן הַהֶפְקֵר. וְאִם הֵבִיא יוֹתֵר מִכָּאן, מֻתָּר. וּמוֹכֵר לְנָכְרִים בָּאָרֶץ, וּלְיִשְׂרָאֵל בְּחוּצָה לָאָרֶץ:

ח בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, לֹא יִמְכֹּר לוֹ פָּרָה חוֹרֶשֶׁת בַּשְּׁבִיעִית. וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא יָכוֹל לְשָׁחֲטָהּ. מוֹכֵר לוֹ פֵּרוֹת אֲפִלּוּ בְּשָׁעַת הַזֶּרַע, וּמַשְׁאִיל לוֹ סְאָתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ גֹּרֶן, וּפוֹרֵט לוֹ מָעוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ פּוֹעֲלִים. וְכֵלָן, בְּפֵרוּשׁ, אֲסוּרִין:

ט מַשְׁאֶלֶת אִשָּׁה לַחֲבֶרְתָּהּ הַחֲשׁוּדָה עַל הַשְּׁבִיעִית נָפָה וּכְבָרָה וְרֵחַיִם וְתַנּוּר. אֲבָל לֹא תָבוֹר וְלֹא תִטְחַן עִמָּהּ. אֶשֶׁת חָבֵר מַשְׁאֶלֶת לְאֶשֶׁת עַם הָאָרֶץ נָפָה וּכְבָרָה, וּבוֹרֶרֶת וְטוֹחֶנֶת וּמַרְקֶדֶת עִמָּהּ. אֲבָל מְשַׁתַּטֶּלֶת הַמַּיִם, לֹא תִגַּע אֶצְלָהּ, שֶׁאֵין מַחְזִיקִין יְדֵי עוֹבְרֵי עֲבֵרָה. וְכֵלָן לֹא אָמְרוּ אֶלָּא מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם. וּמַחֲזִיקִין יְדֵי נָכְרִים בַּשְּׁבִיעִית, אֲבָל לֹא יְדֵי יִשְׂרָאֵל. וְשׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹמָן, מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם:

פרק ו

א שְׁלֹשׁ אֲרָצוֹת לַשְּׁבִיעִית. כָּל שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָבֶל, מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַד כְּזִיב, לֹא נֶאֱכָל וְלֹא נֶעֱבָד. וְכָל שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי מִצְרַיִם, מִכְּזִיב וְעַד הַנָּהָר וְעַד אֲמָנָה, נֶאֱכָל, אֲבָל לֹא נֶעֱבָד. מִן הַנָּהָר וּמֵאֲמָנָה וְלִפְנִים, נֶאֱכָל וְנֶעֱבָד:

ב עוֹשִׁין בְּתָלוּשׁ בְּסוּרְיָא, אֲבָל לֹא בְמֻחֲבָּר. דָּשִׁים וְזוֹרִין וְדוֹרְכִין וּמְעַמְּרִין, אֲבָל לֹא קוֹצְרִין וְלֹא בוֹצְרִין וְלֹא מוֹסְקִים. כְּלָל אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, כָּל שֶׁכַּיּוֹצֵא בוֹ מֻתָּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עוֹשִׁין אוֹתוֹ בְּסוּרְיָא:

ג בְּצָלִים שֶׁיָּרְדוּ עֲלֵיהֶם גְּשָׁמִים וְצִמְּחוּ, אִם הָיוּ הֶעָלִין שֶׁלָּהֶם שְׁחוֹרִין, אֲסוּרִין. הוֹרִיקוּ, הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין. רַבִּי חֲנִינָא בֶן אַנְטִיגְנוֹס אוֹמֵר, אִם יְכוֹלִין לְהִתְלַשׁ בָּעָלִין שֶׁלָּהֶן, אֲסוּרִין. וּכְנֶגֶד כֵּן, מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, מֻתָּרִין:

ד מֵאֵימָתַי מֻתָּר אָדָם לִקַּח יָרָק בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, מִשֶּׁיַּעֲשֶׂה כַּיּוֹצֵא בוֹ. עָשָׂה הַבַּכִּיר, הֻתַּר הָאָפִיל. רַבִּי הִתִּיר לִקַּח יָרָק בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מִיָּד:

ה אֵין מוֹצִיאִין שֶׁמֶן שְׂרֵפָה וּפֵרוֹת שְׁבִיעִית מֵהָאָרֶץ לְחוּץ לָאָרֶץ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שָׁמַעְתִּי בְּפֵרוּשׁ, שֶׁמּוֹצִיאִין לְסוּרְיָא וְאֵין מוֹצִיאִין לְחוּץ לָאָרֶץ:

ו אֵין מְבִיאִין תְּרוּמָה מֵחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שָׁמַעְתִּי בְּפֵרוּשׁ, שֶׁמְּבִיאִין מִסּוּרְיָא וְאֵין מְבִיאִין מֵחוּצָה לָאָרֶץ:

פרק ז

א כְּלָל גָּדוֹל אָמְרוּ בַּשְּׁבִיעִית, כָּל שֶׁהוּא מַאֲכַל אָדָם וּמַאֲכַל בְּהֵמָה, וּמִמִּין הַצּוֹבְעִים, וְאֵינוֹ מִתְקַיֵּם בָּאָרֶץ, יֶשׁ לוֹ שְׁבִיעִית וּלְדָמָיו שְׁבִיעִית, יֶשׁ לוֹ בִּעוּר וּלְדָמָיו בִּעוּר. וְאֵיזֶה זֶה, עֲלֵה הַלּוּף הַשּׁוֹטָה, וַעֲלֵה הַדַּנְדָּנָה, הָעֲלְשִׁין, וְהַכְּרִשִׁין, וְהָרְגִילָה, וְנֵץ הֶחָלָב. וּמַאֲכַל בְּהֵמָה, הַחוֹחִים וְהַדַּרְדָּרִים. וּמִמִּין הַצּוֹבְעִים, סְפִיחֵי אִסְטִיס, וְקוֹצָה. יֶשׁ לָהֶם שְׁבִיעִית וּלְדָמֵיהֶן שְׁבִיעִית, יֶשׁ לָהֶם בִּעוּר וּלְדָמֵיהֶן בִּעוּר:

ב וְעוֹד כְּלָל אַחֵר אָמְרוּ, כָּל שֶׁאֵינוֹ מַאֲכַל אָדָם וּמַאֲכַל בְּהֵמָה, וּמִמִּין הַצּוֹבְעִין, וּמִתְקַיֵּם בָּאָרֶץ, יֶשׁ לוֹ שְׁבִיעִית וּלְדָמָיו שְׁבִיעִית, אֵין לוֹ בִּעוּר וְאֵין לְדָמָיו בִּעוּר. אֵי זֶהוּ, עִקַּר הַלּוּף הַשּׁוֹטָה, וְעִקַּר הַדַּנְדָּנָה, וְהָעַרְקַבְנִין, וְהַחַלְבְּצִין, וְהַבֶּכְרִיָּה. וּמִמִּין הַצּוֹבְעִין, הַפּוּאָה וְהָרְכָפָא, יֵשׁ לָהֶם שְׁבִיעִית וּלְדֵמֵיהֶן שְׁבִיעִית, אֵין לָהֶם בִּעוּר וְלֹא לְדֵמֵיהֶן בִּעוּר. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, דְּמֵיהֶם מִתְבַּעֲרִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. אָמְרוּ לוֹ, לָהֶן אֵין בִּעוּר, קַל וָחֹמֶר לִדְמֵיהֶן:

ג קִלְפֵּי רִמּוֹן וְהַגֵּץ שֶׁלּוֹ, קִלְפֵּי אֱגוֹזִים וְהַגַּלְעִינִין, יֵשׁ לָהֶם שְׁבִיעִית וּלְדֵמֵיהֶן שְׁבִיעִית. הַצַּבָּע, צוֹבֵעַ לְעַצְמוֹ, וְלֹא יִצְבַּע בְּשָׂכָר, שֶׁאֵין עוֹשִׂין סְחוֹרָה בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית, וְלֹא בִּבְכוֹרוֹת, וְלֹא בִּתְרוּמוֹת, וְלֹא בִּנְבֵלוֹת, וְלֹא בִּטְרֵפוֹת, וְלֹא בִּשְׁקָצִים, וְלֹא בִּרְמָשִׂים. וְלֹא יִהְיֶה לוֹקֵחַ יָרָקוֹת שָׂדֶה וּמוֹכֵר בַּשּׁוּק, אֲבָל הוּא לוֹקֵט וּבָנוֹ מוֹכֵר עַל יָדוֹ. לָקַח לְעַצְמוֹ וְהוֹתִיר, מָתַר לְמָכְרָן:

ד לָקַח בְּכוֹר לְמִשְׁתֶּה בְּנוֹ אוֹ לְרֶגֶל וְלֹא צָרִיךְ לוֹ, מֻתָּר לְמָכְרוֹ. צְדֵי חַיָּה עוֹפוֹת וְדָגִים שֶׁנִּזְדַּמְּנוּ לָהֶם מִינִים טְמֵאִין, מֻתָּרִים לְמָכְרָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אַף מִי שֶׁנִּתְמַנָּה לוֹ לְפִי דַּרְכּוֹ, לוֹקֵחַ וּמוֹכֵר, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא תְהֵא אֻמָּנוּתוֹ בְכָךְ. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין:

ה לוּלְבֵי זְרָדִים וְהֶחָרוּבִין, יֵשׁ לָהֶם שְׁבִיעִית וּלְדֵמֵיהֶן שְׁבִיעִית, יֵשׁ לָהֶן בִּעוּר וּלְדֵמֵיהֶן בִּעוּר. לוּלְבֵי הָאֵלָה וְהַבָּטְנָה וְהָאֲטָדִין, יֵשׁ לָהֶם שְׁבִיעִית, וּלְדֵמֵיהֶן שְׁבִיעִית, אֵין לָהֶם בִּעוּר וְלֹא לִדְמֵיהֶן בִּעוּר. אֲבָל לֶעָלִין יֵשׁ בִּעוּר, מִפְּנֵי שֶׁנּוֹשְׁרִין מֵאֲבִיהֶן:

ו הַוֶּרֶד וְהַכֹּפֶר וְהַקֻּטָף וְהַלֻּטָם, יֵשׁ לָהֶם שְׁבִיעִית וּלְדֵמֵיהֶן שְׁבִיעִית. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֵין לַקֻּטָף שְׁבִיעִית, מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ פֶּרִי:

ז וֶרֶד חָדָשׁ שֶׁכִּבְּשׁוֹ בְּשֶׁמֶן יָשָׁן, יַלְקֵט אֶת הַוֶּרֶד. וְיָשָׁן בְּחָדָשׁ, חַיָּב בַּבִּעוּר. חָרוּבִין חֲדָשִׁים שֶׁכִּבָּשָׁן בְּיַיִן יָשָׁן, וִישָׁנִים בְּחָדָשׁ, חַיָּבִין בַּבִּעוּר. זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁהוּא בְנוֹתֵן טַעַם, חַיָּב לְבַעֵר, מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. וּמִין בְּמִינוֹ, כָּל שֶׁהוּא. שְׁבִיעִית אוֹסֶרֶת כָּל שֶׁהוּא בְּמִינָהּ, וְשֶׁלֹּא בְמִינָהּ, בְּנוֹתֵן טָעַם:

פרק ח

א כְּלָל גָּדוֹל אָמְרוּ בַּשְּׁבִיעִית, כָּל הַמְיֻחָד לְמַאֲכַל אָדָם, אֵין עוֹשִׂין מִמֶּנּוּ מְלוּגְמָא לָאָדָם, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר לַבְּהֵמָה. וְכָל שֶׁאֵינוֹ מְיֻחָד לְמַאֲכַל אָדָם, עוֹשִׂין מִמֶּנּוּ מְלוּגְמָא לְאָדָם, אֲבָל לֹא לִבְהֵמָה. וְכָל שֶׁאֵינוֹ מְיֻחָד לֹא לְמַאֲכַל אָדָם וְלֹא לְמַאֲכַל בְּהֵמָה, חָשַׁב עָלָיו לְמַאֲכַל אָדָם וּלְמַאֲכַל בְּהֵמָה, נוֹתְנִין עָלָיו חֲמְרֵי אָדָם וְחֲמְרֵי בְהֵמָה. חָשַׁב עָלָיו לְעֵצִים, הֲרֵי הוּא כְעֵצִים, כְּגוֹן הַסִּיאָה וְהָאַזוֹב וְהַקּוֹרְנִית:

ב שְׁבִיעִית, נִתְּנָה לַאֲכִילָה וְלִשְׁתִּיָּה וּלְסִיכָה, לֶאֱכֹל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱכֹל, וְלִסּוּךְ דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְסוּךְ. לֹא יָסוּךְ יַיִן וְחוֹמֶץ, אֲבָל סָךְ הוּא אֶת הַשֶּׁמֶן. וְכֵן בִּתְרוּמָה וּבְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי. קַל מֵהֶם שְׁבִיעִית, שֶׁנִּתְּנָה לְהַדְלָקַת הַנֵּר:

ג אֵין מוֹכְרִין פֵּרוֹת שְׁבִיעִית, לֹא בְמִדָּה, וְלֹא בְמִשְׁקָל, וְלֹא בְמִנְיָן, וְלֹא תְאֵנִים בְּמִנְיָן, וְלֹא יָרָק בְּמִשְׁקָל. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, אַף לֹא אֱגֻדּוֹת. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱגֹד בַּבַּיִת, אוֹגְדִין אוֹתוֹ בַּשּׁוּק, כְּגוֹן הַכְּרַשִּׁין וְנֵץ הֶחָלָב:

ד הָאוֹמֵר לַפּוֹעֵל, הֵא לָךְ אִסָּר זֶה וּלְקֹט לִי יָרָק הַיּוֹם, שְׁכָרוֹ מֻתָּר. לְקֹט לִי בּוֹ יָרָק הַיּוֹם, שְׁכָרוֹ אָסוּר. לָקַח מִן הַנַּחְתּוֹם כִּכָּר בְּפוּנְדְּיוֹן, כְּשֶׁאֶלְקֹט יַרְקוֹת שָׂדֶה אָבִיא לְךָ, מֻתָּר. לָקַח מִמֶּנּוּ סְתָם, לֹא יְשַׁלֵּם לוֹ מִדְּמֵי שְׁבִיעִית, שֶׁאֵין פּוֹרְעִין חוֹב מִדְּמֵי שְׁבִיעִית:

ה אֵין נוֹתְנִים, לֹא לְבַיָּר, וְלֹא לְבַלָּן, וְלֹא לְסַפָּר, וְלֹא לְסַפָּן. אֲבָל נוֹתֵן הוּא לְבַיָּר לִשְׁתּוֹת. וּלְכַלָּן, הוּא נוֹתֵן מַתְּנַת חִנָּם:

ו תְּאֵנִים שֶׁל שְׁבִיעִית, אֵין קוֹצִין אוֹתָן בְּמַקֵּצֶה, אֲבָל קוֹצֶה אוֹתָם בַּחֲרָבָה. אֵין דּוֹרְכִין עֲנָבִים בַּגַּת, אֲבָל דּוֹרֵךְ הוּא בָּעַרְבָה. וְאֵין עוֹשִׂין זֵיתִים בַּבַּד וּבַקֻּטָב, אֲבָל כּוֹתֵשׁ הוּא וּמַכְנִיס לַבּוֹדִידָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אַף טוֹחֵן הוּא בְּבֵית הַבַּד וּמַכְנִיס לַבּוֹדִידָה:

ז אֵין מְבַשְּׁלִין יָרָק שֶׁל שְׁבִיעִית בְּשֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה, שֶׁלֹּא יְבִיאֻנוּ לִידֵי פְּסוּל. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. וְאַחֲרוֹן אַחֲרוֹן, נִתְפַּשֵּׁט בַּשְּׁבִיעִית. וְהַפְּרִי עַצְמוֹ, אָסוּר:

ח אֵין לוֹקְחִים עֲבָדִים וְקַרְקָעוֹת וּבְהֵמָה טְמֵאָה מִדְּמֵי שְׁבִיעִית. וְאִם לָקַח, יֹאכַל כְּנֶגְדָּן. אֵין מְבִיאִין קִנֵּי זְבִים וְקִנֵּי זָבוֹת וְקִנֵּי יוֹלְדוֹת מִדְּמֵי שְׁבִיעִית. וְאִם הֵבִיא, יֹאכַל כְּנֶגְדָּן. אֵין סָכִין כֵּלִים בְּשֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית. וְאִם סָךְ, יֹאכַל כְּנֶגְדּוֹ:

ט עוֹר שֶׁסָּכוּ בְּשֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יִדָּלֵק. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, יֹאכַל כְּנֶגְדּוֹ. אָמְרוּ לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא, אוֹמֵר הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, עוֹר שֶׁסָּכוּ בְּשֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית, יִדָּלֵק. אָמַר לָהֶם, שְׁתְּקוּ, לֹא אוֹמַר לָכֶם מַה שֶּׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר בּוֹ:

י וְעוֹד אָמְרוּ לְפָנָיו, אוֹמֵר הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הָאוֹכֵל פַּת כּוּתִים כְּאוֹכֵל בְּשַׂר חֲזִיר. אָמַר לָהֶם, שְׁתְּקוּ, לֹא אוֹמַר לָכֶם מַה שֶּׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר בּוֹ:

יא מָרְחָץ שֶׁהֶסְקָה בְּתֶבֶן אוֹ בְקַשׁ שֶׁל שְׁבִיעִית, מַתִּיר לִרְחֹץ בָּהּ. וְאִם מִתְחַשֵּׁב הוּא, הֲרֵי זֶה לֹא יִרְחֹץ׃

פרק ט

א הַפֶּגֶם, וְהַיַּרְבּוּזִין הַשׁוֹטִים, וְהַחֲלַגְלוֹגִית, כֻּסְבָּר שֶׁבֶּהָרִים, וְהַכַּרְפַּס שֶׁבַּנְּהָרוֹת, וְהַגַּרְגֵּר שֶׁל אֵפָר, פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת, וְנִלְקָחִין מִכָּל אָדָם בַּשְּׁבִיעִית, שֶׁאֵין כַּיּוֹצֵא בָהֶם נִשְׁמָר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, סְפִיחֵי חַרְדָּל, מֻתָּרִין, שֶׁלֹּא נָחְשְׁדוּ עֲלֵיהֶן עוֹבְרֵי עֲבֵרָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, כָּל הַסְּפִיחִין מֻתָּרִין, חוּץ מִסְּפִיחֵי כְרוּב, שֶׁאֵין כַּיּוֹצֵא בָהֶם בְּיִרְקוֹת שָׁדֶה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, כָּל הַסְּפִיחִין אֲסוּרִין׃

ב שְׁלֹשׁ אֲרָצוֹת לַבְּעוּר, יְהוּדָה, וְעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, וְהַגָּלִיל. וְשָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ אֲרָצוֹת לְכָל אַחַת וְאַחַת. גָּלִיל הָעֶלְיוֹן, וְגָלִיל הַתַּחְתּוֹן, וְהָעֲמָק. מִכְּפַר חֲנַנְיָה וּלְמַעְלָן, כָּל שֶׁאֵינוֹ מְגַדֵּל שִׁקְמִין, גָּלִיל הָעֶלְיוֹן, וּמִכְּפַר חֲנַנְיָה וּלְמַטָּן, כָּל שֶׁהוּא מְגַדֵּל שִׁקְמִין, גָּלִיל הַתַּחְתּוֹן. וּתְחוּם טְבָרְיָא, הָעֲמָק. וּבִיהוּדָה, הָהָר וְהַשְּׁפֵלָה וְהָעֲמָק. וּשְׁפֵלַת לוּד כִּשְׁפֵלַת הַדָּרוֹם, וְהָהָר שֶׁלָּהּ כְּהַר הַמֶּלֶךְ. מִבֵּית חוֹרוֹן וְעַד הַיָּם מְדִינָה אֶחָת׃

ג וְלָמָּה אָמְרוּ שָׁלֹשׁ אֲרָצוֹת, שֶׁיִּהְיוּ אוֹכְלִין בְּכָל אַחַת וְאַחַת עַד שֶׁיְּכַלֶּה הָאַחֲרוֹן שֶׁבָּהּ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, לֹא אָמְרוּ שָׁלֹשׁ אֲרָצוֹת אֶלָּא בִּיהוּדָה. וּשְׁאָר כָּל הָאֲרָצוֹת, כְּהַר הַמֶּלֶךְ. וְכָל הָאֲרָצוֹת, כְּאַחַת לַזֵּיתִים וְלַתְּמָרִים׃

ד אוֹכְלִין עַל הַמֻּפְקָר, אֲבָל לֹא עַל הַשָּׁמוּר. רַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר אַף עַל הַשָּׁמוּר. אוֹכְלִין עַל הַטְּפִיחִין וְעַל הַדּוּפְרָא, אֲבָל לֹא עַל הַסְּתָנְיוֹת. רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר כָּל זְמַן שֶׁבִּכְּרוּ עַד שֶׁלֹּא יְכַלֶּה הַקַּיִץ׃

ה הַכּוֹבֵשׁ שְׁלִשָּׁה כְבָשִׁים בְּחָבִית אַחַת, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אוֹכְלִין עַל הָרִאשׁוֹן. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, אַף עַל הָאַחֲרוֹן. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, כָּל שֶׁכָּלָה מִינוֹ מִן הַשָּׂדֶה, יְבַעֵר מִינוֹ מִן הֶחָבִית, וַהֲלָכָה כִדְבָרָיו. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, כָּל יָרָק, אֶחָד לַבְּעוּר. אוֹכְלִין בָּרְגִילָה עַד שֶׁיְּכַלּוּ סְגֻרִיּוֹת מִבְּקִעַת בֵּית נְטוֹפָה׃

ו הַמְלַקֵּט עֲשָׂבִים לַחִים, עַד שֶׁיְּבַשׁ הַמָּתוֹק. וְהַמְגַבֵּב בַּיָּבֵשׁ, עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. עֲלֵי קָנִים וַעֲלֵי גְפָנִים, עַד שֶׁיִּשְׁרוּ מֵאֲבִיהֶן. וְהַמְגַבֵּב בַּיָּבֵשׁ, עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, בְּכֻלָּן עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה׃

ז כַּיּוֹצֵא בוֹ, הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ עַד הַגִּשְׁמִים, עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. הַמַּדִּיר הֶנָאָה מֵחֲבֵרוֹ עַד הַגִּשְׁמִים, עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. עַד אֵימָתַי עֲנִיִּים נִכְנָסִים לַפַּרְדֵּסוֹת, עַד

שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. מֵאֵימָתַי נֶהֱנִין וְשׁוֹרְפִין בַּתֶּבֶן וּבַקַּשׁ שֶׁל שְׁבִיעִית, מִשֶּׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה:

ח מִי שֶׁהָיוּ לוֹ פֵּרוֹת שְׁבִיעִית וְהִגִּיעַ שְׁעַת הַבְּעוּר, מְחַלֵּק מָזוֹן שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וַעֲנִיִּים אוֹכְלִין אַחַר הַבְּעוּר, אֲבָל לֹא עֲשִׁירִים, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אֶחָד עֲנִיִּים וְאֶחָד עֲשִׁירִים אוֹכְלִין אַחַר הַבְּעוּר:

ט מִי שֶׁהָיוּ לוֹ פֵּרוֹת שְׁבִיעִית שֶׁנִּפְּלוּ לוֹ בִּירֻשָּׁה אוֹ שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ בְּמַתָּנָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יְנָתְנוּ לְאוֹכְלֵיהֶן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵין הַחוֹטֵא נִשְׂכָּר, אֶלָּא יִמָּכְרוּ לְאוֹכְלֵיהֶן, וּדְמֵיהֶם יִתְחַלְּקוּ לְכָל אָדָם. הָאוֹכֵל מֵעִסַּת שְׁבִיעִית עַד שֶׁלֹּא הוּרְמָה חַלָּתָהּ, חַיָּב מִיתָה:

פרק י

א שְׁבִיעִית, מְשַׁמֶּטֶת אֶת הַמִּלְוָה בִּשְׁטָר וְשֶׁלֹּא בִשְׁטָר. הַקֹּפֶת הַחֲנוּת, אֵינָהּ מְשַׁמֶּטֶת, וְאִם עָשְׂאָהּ מִלְוָה, הֲרֵי זֶה מְשַׁמֵּט. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הָרִאשׁוֹן הָרִאשׁוֹן מְשַׁמֵּט. שְׁכַר שְׁכִיר, אֵינוֹ מְשַׁמֵּט, וְאִם עָשָׂאוֹ מִלְוָה, הֲרֵי זֶה מְשַׁמֵּט. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, כָּל מְלָאכָה שֶׁפּוֹסֶקֶת בַּשְּׁבִיעִית, מְשַׁמֶּטֶת, וְשֶׁאֵינָהּ פּוֹסֶקֶת בַּשְּׁבִיעִית, אֵינָהּ מְשַׁמֶּטֶת:

ב הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפָּרָה וְחֶלְקָהּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִם הָיָה הַחֹדֶשׁ מְעֻבָּר, מְשַׁמֵּט. וְאִם לָאו, אֵינוֹ מְשַׁמֵּט. הָאוֹנֵס, וְהַמְפַתֶּה, וְהַמּוֹצִיא שֵׁם רָע, וְכָל מַעֲשֵׂה בֵית דִּין, אֵין מְשַׁמְּטִין. הַמַּלְוֶה עַל הַמַּשְׁכּוֹן, וְהַמּוֹסֵר שְׁטָרוֹתָיו לְבֵית דִּין, אֵינָן מְשַׁמְּטִין:

ג פְּרוֹזְבּוּל, אֵינוֹ מְשַׁמֵּט. זֶה אֶחָד מִן הַדְּבָרִים שֶׁהִתְקִין הִלֵּל הַזָּקֵן, כְּשֶׁרָאָה שֶׁנִּמְנְעוּ הָעָם מִלְּהַלְוֹות זֶה אֶת זֶה וְעוֹבְרִין עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה (דברים טו) הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן יִהְיֶה דָבָר עִם לְבָבְךָ בְּלִיַּעַל וְגוֹ', הִתְקִין הִלֵּל לַפְּרוֹזְבּוּל:

ד זֶהוּ גּוּפוֹ שֶׁל פְּרוֹזְבּוּל. מוֹסֵר אֲנִי לָכֶם אִישׁ פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי הַדַּיָּנִים שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, שֶׁכָּל חוֹב שֶׁיֵּשׁ לִי, שֶׁאֶגְבֶּנּוּ כָּל זְמַן שֶׁאֶרְצֶה. וְהַדַּיָּנִים חוֹתְמִין לְמַטָּה, אוֹ הָעֵדִים:

ה פְּרוֹזְבּוּל הַמָּקְדָּם, כָּשֵׁר, וְהַמְאֻחָר, פָּסוּל. שִׁטְרֵי חוֹב הַמֻּקְדָּמִים, פְּסוּלִים, וְהַמְאֻחָרִים, כְּשֵׁרִים. אֶחָד לוֶה מֵחֲמִשָּׁה, כּוֹתֵב פְּרוֹזְבּוּל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. חֲמִשָּׁה לוֹוִין מֵאֶחָד, אֵינוֹ כוֹתֵב אֶלָּא פְּרוֹזְבּוּל אֶחָד לְכֻלָּם:

ו אֵין כּוֹתְבִין פְּרוֹזְבּוּל אֶלָּא עַל הַקַּרְקַע. אִם אֵין לוֹ, מְזַכֶּה הוּא בְּתוֹךְ שֶׁדֵּהוּ כָּל שֶׁהוּא. הָיְתָה לוֹ שָׂדֶה מְמֻשְׁכֶּנֶת בָּעִיר, כּוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוֹזְבּוּל. רַבִּי חֲצַפִּית אוֹמֵר, כּוֹתְבִין לְאִישׁ עַל נִכְסֵי אִשְׁתּוֹ, וְלִיתוֹמִים עַל נִכְסֵי אַפּוֹטְרוֹפִין:

ז כַּוֶּרֶת דְּבוֹרִים, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, הֲרֵי הִיא כְקַרְקַע, וְכוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוֹזְבּוּל, וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה בִּמְקוֹמָהּ, וְהָרוֹדֶה מִמֶּנָּה בְּשַׁבָּת חַיָּב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵינָהּ כְּקַרְקַע, וְאֵין כּוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוֹזְבּוּל, וּמְקַבֶּלֶת טֻמְאָה בִּמְקוֹמָהּ, וְהָרוֹדֶה מִמֶּנָּה בְּשַׁבָּת, פָּטוּר׃

ח הַמַּחֲזִיר חוֹב בַּשְּׁבִיעִית, יֹאמַר לוֹ מְשַׁמֵּט אָנִי. אָמַר לוֹ אַף עַל פִּי כֵן, יְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים טו) וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה. כֵּיוֹצֵא בוֹ, רוֹצֵחַ שֶׁגָּלָה לְעִיר מִקְלָט וְרָצוּ אַנְשֵׁי הָעִיר לְכַבְּדוֹ, יֹאמַר לָהֶם, רוֹצֵחַ אָנִי. אָמְרוּ לוֹ, אַף עַל פִּי כֵן, יְקַבֵּל מֵהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם יט) וְזֶה דְּבַר הָרוֹצֵחַ׃

ט הַמַּחֲזִיר חוֹב בַּשְּׁבִיעִית, רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה מִמֶּנּוּ. הַלּוָה מִן הַגֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּרוּ בָנָיו עִמּוֹ, לֹא יַחֲזִיר לְבָנָיו. וְאִם הֶחֱזִיר, רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה מִמֶּנּוּ. כָּל הַמִּטַלְטְלִין, נִקְנִין בִּמְשִׁיכָה. וְכָל הַמְקַיֵּם אֶת דְּבָרוֹ, רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה מִמֶּנּוּ׃